

VALPROGRAM

Socialdemokraterna Västernorrland
2026 - 2030

Ett tryggt Västernorrland
att vara
stolt över.

Socialdemokraterna
Västernorrland

Du ska kunna leva ett bra liv i Västernorrland, från det att du föds till livets slut. Oavsett vem du är, var du kommer ifrån eller vilka dina föräldrar är ska du ha lika möjligheter till ett långt och gott liv med god hälsa i en trygg samhällsgemenskap. Du ska vara fri att utvecklas som individ, råda över ditt eget liv och kunna påverka vår gemensamma samhällsutveckling.

Det förutsätter ett Västernorrland där vård ges efter behov, fler har ett arbete att gå till, jämlikheten stärks, och att vi alla bidrar till en tillvaro som ger trygghet genom samhällets förändringar.

Vi socialdemokrater prioriterar i det regionala arbetet en stark välfärd med fokus på hälso- och sjukvård, utbildning och kultur framför skattesänkningar och privata vinstutdelningar. För oss är gemensamma lösningar på samhällsutmaningar vägen framåt för att vi alla ska känna oss trygga.

För ett Västernorrland att vara stolt över.

Trygg vård genom ökad tillgänglighet

Sjukvårdens vardagsutmaningar är många, inte minst när det gäller att snabbt komma i kontakt med rätt del av vården. Den medicintekniska utvecklingen gör sjukvården mer avancerad och specialiserad, samtidigt som vi blir allt äldre och allt färre är i arbetsför ålder. Därför ökar behovet av stöd och hjälp från vår gemensamma välfärd. Samtidigt brottas hälso- och sjukvården med svårigheter att kompetensförsörja alla specialiteter. Vi behöver vända den utvecklingen, förändra arbetssätt och öka kompetensförsörjningen.

Vi lever i en tid av ständig förändring, där omvärldsläget och klimatförändringar kräver att vi höjer vår beredskap. För att vi ska klara av en kris eller ett krig måste hälso- och sjukvården fungera väl i den vanliga vardagen. Men vi behöver också genom gemensamma satsningar tillsammans med statliga aktörer utveckla sjukvården för att ha rätt förmågor vid höjd beredskap.

Utvecklad primärvård och en säkrad specialistvård

Primärvården är navet i din hälso- och sjukvård, den finns närmast dig och ska samordna dina vårdbehov. Därför behöver den fortsätta att utvecklas och få fler möjligheter att växa i sitt uppdrag.

För att alla patienter ska få en trygg vård behöver tillgängligheten förbättras. Du ska kunna komma i kontakt med vården när du behöver det, på ett sätt som passar dig. Därför behöver alla kontaktvägar, digitala som fysiska, förbättras och utvecklas.

Du ska kunna komma i kontakt med vården när du behöver det, på ett sätt som passar dig.

Primärvården ska vara robust och lättillgänglig för alla typer av behov. Fler yrkesroller ska finnas på vård- och hälsocentralerna för att möta vårdbehoven och arbetet med mobila team ska utvecklas mer.

Du ska inte behöva vänta längre än vårdgarantin på första besök, operationer och behandlingar. Du ska också få vara delaktig i din egen vård och den ska vara samordnad med alla delar av hälso- och sjukvården. Vi socialdemokrater vill att regionen tillsammans med kommunerna skapar en sammanhållen, jämställd och jämlik vård, oavsett var i länet du bor. Det är god och nära vård.

Vården är till stor del regionen och kommunernas gemensamma ansvar och det samarbetet behöver fungera väl för att du ska få rätt vård i rätt tid. Det är också viktigt med medborgardialoger och att patientföreningar och seniorföreningar ges möjlighet att påverka vårdens utformning genom dialoger och samverkan.

För att du ska känna dig trygg i vardagen är det viktigt att det akuta omhändertagandet är av hög kvalitet och snabbt tillgängligt i hela länet.

Ambulansverksamheten och IVPA (i väntan på ambulans) är två viktiga verksamheter som vi socialdemokrater vill utveckla ytterligare. Inte minst för att du som bor i glesbygd ska känna trygghet i att hjälpen kommer fram när du behöver den.

Situationen inom stora delar av vår hälso- och sjukvård är oerhört ansträngd för personalen. Det är viktigt att skapa attraktiva arbetsmiljöer för att attrahera och behålla personal. Personalen ska ha påverkan över sin arbetssituation och utvecklings- och forskningsmöjligheter ska finnas. Samverkan med fackförbunden ska vara en självklarhet.

Efterfrågan på vårdplatser är hög och det finns svårigheter att kunna hålla vårdplatser öppna samt att överbeläggningar uppstår då det fortsatt finns en stor andel hyrpersonal. Hyrpersonal är även ett problem för sjukvårdens beredskapsförmåga. Andelen hyrpersonal behöver fortsatt minska för att vårdpersonalen ska uppnå kontinuitet, lokalkännedom och tilltro till kollegor. Du som patient ska också känna trygghet och inte behöva möta ny vårdpersonal vid varje vårdbesök.

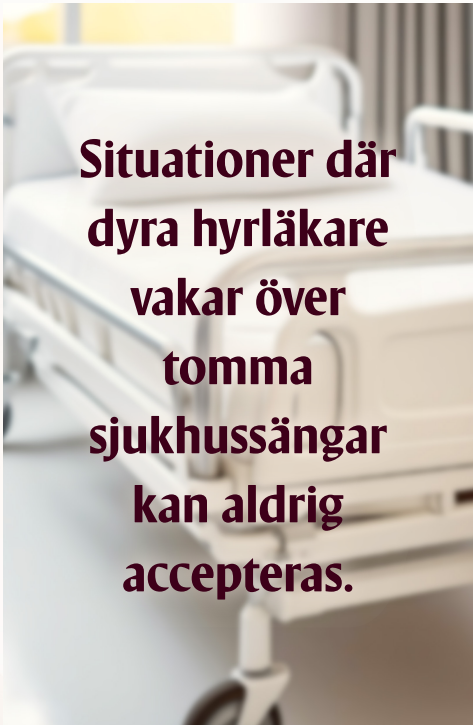
Rätt antal vårdplatser ska finnas på rätt plats och användas på rätt sätt så att du och dina nära och kära ska kunna få inneliggande vård vid behov. Situationer där dyra hyrläkare vakar över tomma sjukhussängar kan aldrig accepteras.

Primärvården och akutmottagningarna ska samarbeta bättre för att undvika att primärvårdspatienter söker sig till akutmottagningarna. Du som patient ska inte behöva åka till en akutmottagning bara för att du inte får kontakt med primärvården. Akutmottagningens vårdpersonal ska kunna lägga sin tid på patienter med akuta behov.

Specialistvården har både utmaningar och goda framtidsutsikter. Den tekniska utvecklingen som sker gör vården framgångsrik och regionen ska följa med i förändringen och investera i teknik som kan tillgodose fler vanligt förekommande vårdbehov på plats i länet.

Du som patient ska inte behöva resa utanför länet för att få vård som kan genomföras i regionen bara för att rätt teknik inte finns här.

Våra gemensamma skattepengar, avsatta för välfärden ska ge våra invånare en trygg omsorg och jämlik hälso- och sjukvård – inte gå till vinstuttag i privata företag. Statsbidragen behöver möta vårdbehoven hos regioninvånarna bättre och staten bör ta sitt ansvar för att säkra en likvärdig vård genom att avskaffa den fria etableringsrätten i primärvården och sätta stopp för att människor kan köpa sig före i vårdkön. Den offentligt drivna vården ska värnas och utvecklas. Nätläkarföretag, välfärds kriminalitet, bemanningsföretag och privata sjukförsäkringar hör inte hemma i vår välfärd. Vi behöver återta den demokratiska kontrollen för att uppnå en rättvis, behovsstyrd och jämställd hälso- och sjukvård.

**Situationer där
dyra hyrläkare
vakar över
tomma
sjukhussängar
kan aldrig
accepteras.**

Därför vill vi socialdemokrater arbeta för att:

- Sammadag-kontakt i primärvården ska garanteras genom att vårdutbudet och kontaktvägarna utvecklas.
- Det ska finnas minst en regiondriven hälsocentral i varje kommun.
- Korta väntetiderna till första besök och behandlingar.
- Vård ska ges efter behov, inte efter plånbokens storlek. Ingen ska kunna köpa sig före i vårdkön.
- Fler utbildas till ambulanssjukvårdare inom länet.
- Bemanningsföretag kraftigt begränsas inom välfärden.
- Delar av specialistvården ska göras mer tillgänglig genom förflyttningar till primärvården och att fler mobila vårdteam skapas.
- Regionen i samarbete med andra aktörer bidrar aktivt till och utvecklar sjukvården i Västernorrland för att ha rätt förmågor på rätt plats vid höjd beredskap.
- Investeringar görs i ny teknik som möter vårdbehov och minskar resandet för patienterna.

Stärkt tandvård

Tandvården är en självklar del av välfärden och ska vara tillgänglig för alla. Men idag är den ett av vår tids största marknadsmisslyckanden. Genom att staten tillåter fri prissättning kan privata tandvårdskliniker ta överpriser och särskilt på platser med liten eller ingen konkurrens. Det är dessutom helt fritt att öppna kliniker var som helst, vilket har lett till överetablering i storstäder där patientunderlaget är störst.

Fenomenet har skapat brist på tandläkare i vårt län och det gör att många invånare har svårt att få regelbunden tandvård. På grund av det har Folk tandvården svårt att fullt ut bära sitt samhällsuppdrag och tvingas ta emot en betydande majoritet av barnpatienterna när privata kliniker väljer bort dem av rena vinstintressen.

För oss socialdemokrater är det tydligt att tandvården måste styras efter behov, inte efter marknadens villkor. Här har staten ett ansvar att ge regionerna de förutsättningar som de behöver för att kunna möta invånarnas vårdbehov. Regionen borde ha ett tydligare ansvar och verktygen för att säkerställa en jämlik tandvård i hela länet. Vi vill göra det vi kan inom dagens rådande ansvarsfördelning och marknadsprinciper för att långsiktigt stärka kompetensförsörjningen inom tandvården. Det bör göras genom riktade rekryteringsinsatser, bättre arbetsvillkor och utökade samarbeten med utbildningsaktörer. Folk tandvården ska ges förutsättningar att öka tillgängligheten även för vuxna patienter, inte bara vid akuta behov.

Tillgången till tandvård ska förbättras i hela länet. Genom den mobila tandvårdskliniken, mobila tandvårdsteam och flexiblere arbetssätt kan fler nås, även i gles- och landsbygd. Det förebyggande arbetet ska stärkas, med särskilt fokus på barn och unga. Genom tidiga insatser, samverkan med skola och elevhälsa och ett starkt folkhälsoperspektiv kan framtida vårdbehov minska och jämlikheten öka.

Vår målsättning är att du ska ha råd med och tillgång till tandvård i hela Västernorrland. Du ska inte behöva avstå nödvändig tandvård på grund av din bostadsort, ekonomi eller bristen på personal. Därför ska vi också verka för nödvändiga lagändringar som säkerställer att tandvården styrs av behov.

Det är helt oacceptabelt att ett leende ska avslöja socioekonomisk status eller var i landet du bor.

Därför vill vi socialdemokrater arbeta för att:

- Tandvården ska styras av behov inte av marknadsprinciper. Lagändringar som sätter stopp för fri prissättning och avskaffande av fri etableringsrätt måste tas fram.
- Öka tillgängligheten till Folktandvården för vuxna genom en särskild satsning på vuxentandvård.
- Den mobila tandvårdskliniken utvecklas och når fler, särskilt i områden där bristen på tandvård är som störst.
- Prioritera insatser för grupper med dokumenterat sämre tandhälsa.
- Utöka samarbetet mellan tandvård, skola och elevhälsa för tidiga insatser.
- Stärka det förebyggande folkhälsoarbetet för att minska framtida tandvårdsbehov.

Tillväxt för trygg försörjning

En aktiv statlig arbetsmarknadspolitik kombinerat med egna satsningar på regionala och lokala utbildningar är viktig för att ge dig som är arbetslös förutsättningar att ta något av de lediga jobb som finns och de som kommer i framtiden. För att alla ska kunna lära genom hela livet krävs fler utbildningsmöjligheter. Vi vill se fler arbetsmarknadsutbildningar och fler platser på folkhögskola, yrkeshögskola och yrkesvux och ökade möjligheter till studier via studieförbunden. Vi ska fortsätta verka för 1000 nya campusbundna platser på Mittuniversitetet.

För att säkra personalförsörjningen i hälso- och sjukvården är det viktigt att antalet utbildningsplatser utökas och att Mittuniversitetet och våra folkhögskolor tillhandahåller utbildningar för hälso- sjukvårds- och tandvårdspersonal.

Du som vill ska också kunna byta riktning i ditt yrkesliv och ha flera chanser att kunna utbilda dig och skaffa jobb. För dig som bor långt från en utbildningsort är det viktigt att möjligheten till distansstudier säkerställs.

Vi vill se schyssta villkor på Västernorrlands arbetsmarknad. Du ska ha trygga anställningsvillkor och en inkomst som leder till en pension att leva på. Våra gemensamma resurser ska aldrig bidra till arbetslivskriminalitet och dumpade löner och dåliga arbetsförhållanden för dig som jobbar. Ingen ska bli utnyttjad på arbetsmarknaden. Därför behövs bättre kontrollmetoder för att motverka välfärds-kriminalitet och krav ska ställas på max två underleverantörsled i upphandlingar

Regionen ska verka för innovation och ett konkurrenskraftigt näringsliv och besöksnäring i Västernorrland. De företagsstöd och satsningar som regionen fördelar ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv och bidra till att fler arbetstillfällen skapas i länet.

Region Västernorrland ska i första hand anlita entreprenörer med arbetskraft som är etablerad i Västernorrland.

Bilen är en nödvändighet för att kunna leva och försörja sig i stora delar av vårt län. Det förutsätter ett fungerande vägnät och en bra laddinfrastruktur. Samtidigt behöver vi göra det möjligt att du i större utsträckning ska kunna arbetspendla och resa kollektivt i din vardag. Det är också viktigt för att möjliggöra ett hållbart resande som bidrar till arbetsmarknadsförstoring. Vi vill att persontrafik på järnvägen ska bli möjligt i hela länet. Vi vill verka för att det kollektiva resandet ska vara gratis för dig som är barn och ungdom. För att skapa tillväxt i länet vill vi prioritera infrastrukturinvesteringar i järnväg, väg, laddinfrastruktur och bredband. För oss är det viktigt att Västernorrland har en god tillgänglighet till flygplatser, för medborgare, näringsliv, civilberedskap och totalförsvär.

När du reser på vägarna ska det vara tryggt och säkert med en förhöjd vägstandard i stället för generella hastighetssänkningar. Med en bättre järnväg kan godstransporter flyttas från vägarna och bidra till en ökad konkurrenskraft och ett hållbart klimat. Det inkluderar att bygga bort kvarvarande flaskhalsar och att bygget av dubbelspår på Nya Ostkustbanan genomförs skyndsamt samt att förbifart E4 Örnsköldsvik blir verklighet i närtid.

Därför vill vi socialdemokrater arbeta för att:

- Skapa fler möjligheter för industrietableringar i Västernorrland och att vi ska vara en del av nyindustrialiseringen i norra Sverige.
- Fler arbetsmarknadsutbildningar startar och att det blir fler platser på folkhögskolorna.
- Krav på villkor och löner enligt kollektivavtal ska ställas i offentliga upphandlingar.
- Barn och ungdomar kan resa gratis med kollektivtrafiken.
- Påskynda utbyggnaden av eldistributionsnäten i Västernorrland och säkra att det fortsättningsvis ska finnas billig el i länet.
- Vara en aktiv part i arbetet med att dubbelspår på Nya Ostkustbanan genomförs, att förbifart Örnsköldsvik blir verklighet och möjliggöra persontrafik på Ådalsbanan.
- Genomföra en skatteväxling i kollektivtrafiken för en väl fungerande kollektivtrafik över kommungränserna med flera turer, flera trafikslag och rimliga priser.

Leva med trygghet och framtidstro i Västernorrland

Den fysiska och den psykiska hälsan i länet är sämre än i riket. Minskad jämställdhet och klassklyftor bidrar till att skillnaderna i hälsa, livslängd och livskvalitet ökar.

Det är stora skillnader mellan lågutbildade och högutbildade och trots att medellivslängden över lag ökar, så minskar den för gruppen ensamstående och lågutbildade kvinnor. Det kan vi som socialdemokrater aldrig acceptera. Ett annat exempel är HBTQ+-personer som upplever sin hälsa sämre jämfört med heterosexuella.

Alla barn har rätt att växa upp under goda livsvillkor. Inte ett enda barn ska behöva hamna i utanförskap. Det allra viktigaste för att uppnå detta är att föräldrar har eget arbete och försörjning samt att barn ges rätt förutsättningar att klara skolan. Ungdomar och unga vuxna behöver tidigt få in en fot på arbetsmarknaden. För dig som är blivande förälder eller förälder till små barn ska det finnas hälsofrämjande och stödjande mötesplatser som anpassas utifrån din familjesituation som exempelvis familjecentraler. Det behövs fler familjecentraler i länet och

även privata vårdcentraler ska kunna kravställas att delta i det arbetet.

Det ska finnas ett systematiskt arbete för att tidigt upptäcka och förebygga våld i nära relationer i alla delar av regionens verksamheter.

Barns hälsa och skolresultat är starkt sammankopplade. Genom att förbättra barns hälsa, förbättras deras skolresultat – och tvärtom. Och när ett barn mår dåligt, mår en hel familj dåligt. Det är samhällets gemensamma ansvar att så tidigt som möjligt uppmärksamma barn och familjer som mår dåligt och finnas där för hela familjen. Det ska samordnas redan från första besöken på BVC, i tandvården och med socialtjänsten.

För vuxna med psykisk ohälsa ska vården vara lika lättillgänglig som för barn och primärvården måste bättre möta behovet av vård i tid. Det är också viktigt att fortsätta utveckla beroendevården och öka kunskapen om alkohol- och drogfrågor och samsjuklighet.

Folkhälsoarbetet är viktigt för att skapa en bättre hälsa för dig som bor i Västernorrland. Ett stort utbud av kultur i alla delar av vårt län är en del i det förebyggande folkhälsoarbetet likväl som det är viktigt för inflyttning och företagsetableringar. Kulturen ska vara tillgänglig för alla och vi vill se särskilda satsningar på barn och ungdomars kulturupplevelser. Idrotten har en stor inverkan på folkhälsan och ett levande föreningsliv är viktigt för alla i Västernorrland. Vi vill att idrotten når fler barn och unga och därför ska vi arbeta för att stärka folkbildning och föreningslivet. Vi socialdemokrater värnar om vårt demokratiska samhälle och vill se en stark beredskapsförmåga i Västernorrland.

Därför vill vi socialdemokrater arbeta för att:

- Barn och vuxna med psykisk ohälsa ska få stöd och vård enkelt och mer lättillgängligt.
- Bättre vaccinationsmöjligheter till låga priser erbjuds i regionen.
- Folkhögskolorna kan erbjuda utbildning för gymnasieungdomar med särskilda undervisningsbehov.
- Utöka antalet familjecentraler i länet.
- Kulturen ska vara tillgänglig för alla samtidigt som särskilda satsningar ska gynna barns och ungas möjligheter till kulturupplevelser.
- Mer stöd går till folkbildning och föreningslivet.
- Systematiskt motverka mäns våld mot kvinnor.

Socialdemokraterna Västernorrland

Valprogram 2026-2030
Beslutat av Socialdemokraterna Västernorrlands distriktskongress,
Sundsvall 2026-04-19